

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.006.02.2023

**Pan
Michał Pastuszko**
**p.o. Dyrektor
Szkoły Podstawowej nr 74
im. Prymasa Tysiąclecia**

Szkoła Podstawowa nr 74
im. Prymasa Tysiąclecia
ul. Kleczkowska 2
50-227 Wrocław

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/021 – „Kształcenie dzieci cudzoziemców w polskich szkołach”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 74 im. Prymasa Tysiąclecia ¹ , ul. Kleczkowska 2, 50-227 Wrocław.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Michał Pastuszko, p.o. Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 74 im. Prymasa Tysiąclecia ² , od 25 lutego 2023 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła Katarzyna Kropidło, Dyrektor Szkoły ³ w okresie od 1 września 2019 r. do 24 lutego 2023 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyjmowanie dzieci cudzoziemców do szkoły. 2. Warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w stosunku do dzieci cudzoziemców. 3. Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły nad zajęciami dla dzieci cudzoziemców.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 (do czasu zakończenia kontroli ⁴) oraz z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Joanna Marczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/38/2023 z 1 marca 2023 r. 2. Anna Zielińska, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/48/2023 z 14 marca 2023 r.

(akta kontroli: tom I str. 1-4, 40-47)

---

¹ Dalej: Szkoła.

² Dalej: Dyrektor lub Dyrektor Szkoły.

³ Dalej: poprzednia Dyrektor Szkoły.

⁴ Do 30 maja 2023 r.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Szkoła w prawidłowy sposób zorganizowała proces przyjęcia dzieci cudzoziemców oraz realizowała wobec tych uczniów zadania dydaktyczne i wychowawcze. W Szkole stworzono odpowiednie warunki do realizacji zadań edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych wobec tych uczniów. Wprowadzono także wewnętrzne procedury przyjmowania uczniów cudzoziemców. Uczniowie ci przyjmowani byli do Szkoły i kwalifikowani na dany etap edukacji na podstawie dokumentów, wskazanych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw⁷.

Dane identyfikacyjne uczniów cudzoziemców wprowadzono do Systemu Informacji Oświatowej⁸. Zorganizowano oddziały przygotowawcze i zapewniono uczniom prawidłową kwalifikację do nich, liczbę tygodniowego wymiaru zajęć edukacyjnych oraz odpowiednią liczbę uczniów w poszczególnych oddziałach. Dostosowano programy nauczania oraz zasady oceniania do potrzeb i możliwości uczniów z zagranicy oraz odpowiednio ich klasyfikowano. Rozpoznawano potrzeby psychologiczne i dydaktyczne tych uczniów oraz zapewniano im odpowiednią pomoc psychologiczno-pedagogiczną.

Nauczycielom pracującym z uczniami cudzoziemcami zapewniono pomoc ze strony osoby zatrudnionej w charakterze asystenta nauczyciela, pomoc w doskonaleniu zawodowym oraz możliwość korzystania z odpowiednich pomocy naukowych i dydaktycznych. W sposób prawidłowy realizowany był także nadzór pedagogiczny nad zajęciami dla cudzoziemców.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły jednakże: **[1]** nierzetelnego prowadzenia arkuszy organizacji Szkoły; **[2]** braków wymaganych dokumentów w odniesieniu do dwóch uczniów, w analizowanej próbie dokumentacji osobowej 25 uczniów; **[3]** nierzetelnego wprowadzania danych uczniów do SIO; **[4]** niezapewnienia odpowiedniej liczby godzin języka polskiego w oddziałach przygotowawczych w II semestrze roku 2021/2022; **[5]** nieaktualizowania dokumentu (*Innowacja*) stanowiącego podstawę nauczania języka polskiego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Przyjmowanie dzieci cudzoziemców do Szkoły

1.1. W kontrolowanym okresie w Szkole kształciło się¹⁰:

- w roku szkolnym 2020/2021 – 371 uczniów, z czego 85 niebędących obywatelami polskimi (48 w oddziałach ogólnodostępnych i 37 w oddziałach przygotowawczych), co stanowiło 22,9% wszystkich uczniów w Szkole,
- w roku szkolnym 2021/2022 – 384 uczniów, z czego 114 niebędących obywatelami polskimi (73 w oddziałach ogólnodostępnych i 41 w oddziałach przygotowawczych), co stanowiło 29,7% wszystkich uczniów w Szkole,

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1283, ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

⁸ Dalej: SIO.

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Według stanu na 30 września każdego roku (dane z rejestru SIO).

- w roku szkolnym 2022/2023 – 440 uczniów, z czego 208 niebędących obywatelami polskimi (133 w oddziałach ogólnodostępnych i 75 w oddziałach przygotowawczych), co stanowiło 47,3% wszystkich uczniów w Szkole.

Liczba wszystkich uczniów w Szkole w roku szkolnym 2022/2023 w stosunku do roku szkolnego 2020/2021 wzrosła o 18,6%, natomiast liczba uczniów niebędących obywatelami polskimi wzrosła o 144,7%.

Powyższe dane (z rejestru SIO) były niezgodne z informacjami zawartymi w arkuszach organizacji Szkoły, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W oddziałach ogólnodostępnych w kontrolowanych latach szkolnych¹¹, naukę realizowało kolejno 48, 73 (wzrost o 52,1% względem poprzedniego roku szkolnego) i 133 (wzrost o 82,2%) uczniów cudzoziemców. W okresie objętym kontrolą do oddziałów ogólnodostępnych Szkoły uczęszczało odpowiednio 43, 70 (wzrost o 62,8%) i 102 (wzrost o 45,7%) uczniów z Ukrainy.

W oddziałach przygotowawczych¹², o którym mowa w art. 165 ust. 11 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹³, uczyło się 37, 41 (wzrost o 10,8%) i 75 (wzrost o 82,9%) uczniów cudzoziemców, w tym odpowiednio 33, 27 (spadek o 18,2%) i 70 (wzrost o 159,3%) uczniów z Ukrainy.

Z dodatkowych zajęć języka polskiego – innych niż te, o których mowa w art. 165 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe – korzystało w Szkole w kolejnych latach szkolnych odpowiednio 12, 68 (wzrost o 466,7%), 41 (spadek o 39,7%) uczniów cudzoziemców, w tym odpowiednio dziewięciu, 55 (wzrost o 511,1%) i 30 (spadek o 45,5%) uczniów z Ukrainy.

Dodatkowymi zajęciami wyrównawczymi¹⁴, o których mowa w art. 165 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe, objęto kolejno 12, 62 (wzrost o 416,7%) i ośmiu (spadek o 87,1%) uczniów cudzoziemców. W tej grupie znalazło się kolejno dziewięciu, 50 (wzrost o 456,6%) i pięciu (spadek o 90,0%) uczniów z Ukrainy.

Dyrektor Szkoły wskazał, że przyrost uczniów w roku szkolnym 2021/2022 nie wpłynął na przebieg kształcenia i wychowania uczniów, w tym nie spowodował wprowadzenia nauki na zmiany, choć zaistniała sytuacja wymagała od nauczycieli znaczącego dodatkowego zaangażowania.

(akta kontroli: tom I str. 7-18, 28-29, 40-47, 319)

1.2. Działania Szkoły w zakresie planowania i organizacji kształcenia uczniów cudzoziemców odzwierciedlane były w zapisach arkuszy organizacji Szkoły. Dokumenty te (i ich aneksy) były co do zasady przygotowywane i przekazywane do organu prowadzącego¹⁵, który zatwierdzał uzgodnioną treść arkuszy organizacyjnych i ich aneksów.

Zmiany arkuszy organizacji Szkoły dotyczyły głównie liczby godzin i etatów pedagogicznych. Dodatkowo, w aneksie nr 1 do arkusza na rok szkolny 2020/2021 zmniejszono liczbę uczniów klas szóstych, w aneksie nr 1 do arkusza na rok szkolny 2021/2022 dodano jeden oddział przygotowawczy, funkcjonujący w Szkole od 1 września 2021 r.¹⁶, zaś w aneksie nr 1 do arkusza na rok szkolny 2022/2023 zwiększono liczbę uczniów Szkoły (w tym w oddziałach przygotowawczych).

¹¹ Trzy lata szkolne objęte kontrolą to: 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023.

¹² W trzech latach szkolnych objętych kontrolą: 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023.

¹³ Dz. U. z 2023 r. poz. 900; dalej: ustawa Prawo oświatowe.

¹⁴ W trzech latach szkolnych objętych kontrolą: 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023.

¹⁵ Gmina Wrocław.

¹⁶ Mimo braku ujęcia tego oddziału w arkuszu organizacyjnym zatwierdzonym w maju 2021 r., jego utworzenie w przypadku zebrania minimalnej liczby uczniów zostało ustalone z organem prowadzącym.

(akta kontroli: tom I str. 22-26, 34-36, 38-39, 40-47)

Według stanu na 30 września danego roku szkolnego:

- w roku szkolnym 2020/2021 w Szkole funkcjonował jeden oddział przedszkolny i 19 oddziałów szkolnych, w tym trzy oddziały przygotowawcze (dla klas łączonych 1-3, 4-6 oraz 7-8). W 16 szkolnych oddziałach ogólnodostępnych uczyło się łącznie 85 uczniów, w tym 76 uczniów z Ukrainy, zaś do oddziałów przygotowawczych uczęszczało 37 uczniów, w tym 33 uczniów z Ukrainy;
- w roku szkolnym 2021/2022 w Szkole funkcjonował jeden oddział przedszkolny oraz 20 oddziałów szkolnych, w tym cztery oddziały przygotowawcze (dla klas łączonych 1-3, 4-6 oraz dwa oddziały klas 7-8). W 16 szkolnych oddziałach ogólnodostępnych uczyło się łącznie 114 uczniów, w tym 97 uczniów z Ukrainy, zaś do oddziałów przygotowawczych uczęszczało 41 uczniów, w tym 27 uczniów z Ukrainy;
- w roku szkolnym 2022/2023 w Szkole funkcjonowało 21 oddziałów szkolnych, w tym cztery oddziały przygotowawcze (dla klas łączonych 1-3, 4-6 oraz dwa oddziały klas 7-8). W 17 oddziałach ogólnodostępnych uczyło się łącznie 208 uczniów, w tym 172 uczniów z Ukrainy, zaś do oddziałów przygotowawczych uczęszczało 75 uczniów, w tym 70 uczniów z Ukrainy.

(akta kontroli: tom I str. 22-26, 34-36, 40-47)

1.3. W Szkole obowiązywała *Procedura przyjmowania dzieci obcojęzycznych do Szkoły Podstawowej nr 74 im. Prymasa Tysiąclecia* zawierająca:

- wskazanie celu istnienia oddziałów przygotowawczych¹⁷,
- wykaz warunków jakie powinny spełnić dzieci przyjmowane do oddziałów przygotowawczych¹⁸,
- zasady przyjęcia dzieci obcojęzycznych do Szkoły, w tym wykaz dokumentów, na podstawie których odbywa się przyjęcie ucznia do szkoły¹⁹ oraz zasady umieszczania dzieci w oddziałach ogólnodostępnych²⁰ i przygotowawczych²¹,
- warunki wsparcia nauki uczniów z zagranicy nieposługujących się językiem polskim w stopniu uniemożliwiającym korzystanie z nauki w szkole²²,

¹⁷ [...] przeznaczone dla uczniów przybywających z zagranicy, którzy nie znają języka polskiego lub znają go na poziomie niewystarczającym do nauki [...].

¹⁸ Osoby, które: [1] podlegają obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, [2] pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw, [3] nie znają języka polskiego lub znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, [4] wykazują trudność z komunikacji oraz trudności adaptacyjne związane z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego.

¹⁹ [...] na podstawie dokumentów wydanych przez szkołę za granicą, a w przypadku ich braku oświadczenia rodziców o sumie lat nauki za granicą [...] wniosek do dyrektora szkoły [...]. PRZY PRZYJĘCIU UCZNIJA OBCOKRAJOWCA DO KLASY PRZYGOTOWAWCZEJ: wypełniony wniosek do klasy przygotowawczej, akt urodzenia dziecka, świadectwo szkolne ostatniej ukończonej klasy, do wglądu dokument potwierdzający adres zamieszkania, karta szczepień z książeczki zdrowia. [...].

²⁰ [1] dzieci ze znajomością języka polskiego [...] pod warunkiem napisania testu sprawdzającego znajomość języka polskiego na poziomie 70% i po przeprowadzonej rozmowie kwalifikacyjnej stwierdzenia znajomości języka polskiego na poziomie komunikacyjnym [...]; [2] dzieci nieznające języka polskiego, dla których zabrakło miejsc w klasach przygotowawczych, pod warunkiem uczestnictwa w zajęciach dodatkowych z języka polskiego.

²¹ Dzieci nieznające języka polskiego.

²² Pomoc osoby władającej językiem kraju pochodzenia (pomoc nauczyciela) nie musi posiadać kwalifikacji pedagogicznych.

- zasady pomocy psychologiczno-pedagogicznej²³, w tym jej ograniczenie do pomocy w związku z doświadczeniem migracyjnym²⁴.

(akta kontroli: tom I str. 22-26, 34-36, 38-47, 56, 324)

1.4. Na 25 wybranych losowo uczniów, w tym 15 przyjętych na rok szkolny 2022/2023 i po pięciu przyjętych w latach 2020/2021 i 2021/2022:

- w 18 przypadkach²⁵ (tj. w 72,0%) przyjęcie do Szkoły dziecka cudzoziemskiego na rok 2022/2023 odbyło się na podstawie § 2 pkt 3 lit. b rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi,
- w dwóch przypadkach²⁶ (tj. w 8,0%) uczniów przyjęto do klasy pierwszej na podstawie dokumentu pn. *Zgłoszenie przyjęcia dziecka do klasy pierwszej w Obwodowej Szkole Podstawowej na rok szkolny 2022/2023*,
- w trzech przypadkach przyjętych dzieci²⁷ (12,0%) brak było dokumentacji dotyczącej dziecka, w tym podania o przyjęcie do szkoły lub zgłoszenia przyjęcia dziecka do klasy pierwszej oraz dokumentacji, o której mowa w § 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi,
- w pozostałych dwóch przypadkach²⁸ (8,0%) nie pozyskano od rodziców lub opiekunów prawnych dokumentów, o których mowa w § 2 pkt 3 ww. rozporządzenia, ani nie przeprowadzono rozmowy kwalifikacyjnej, o której mowa w § 12 ust. 1 ww. rozporządzenia. Powyższe opisane zostało w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom I str. 213, 265-266, 298, 321-323)

Poprzednia Dyrektorka Szkoły wyjaśniła, że dokumentacja osobowa trzech uczniów (numer w dokumentacji: 7679, 7698 oraz 7697) została zwrócona, ponieważ uczniowie ci zostali zapisani do Szkoły, ale nie rozpoczęli w niej nauki.

(akta kontroli: tom I str. 298, 323)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W arkuszach organizacji Szkoły wykazywano następujące dane dotyczące liczby uczniów: 447 i 444 uczniów w latach szkolnych 2020/2021²⁹, 446 i 444 uczniów w latach szkolnych 2021/2022³⁰ oraz 476 i 481 w roku szkolnym 2022/2023³¹. Powyższe dane były niezgodne z danymi wykazanymi w SIO według którego (stan na 30 września każdego z badanych lat) do Szkoły uczęszczało łącznie 371 uczniów (rok szkolny 2020/2021), 384 uczniów (rok szkolny 2021/2022) oraz 440

²³ [1] organizowana we współpracy z rodzicami uczniów, [2] mogła być prowadzona we współpracy z innymi podmiotami, m.in. podmiotami psychologiczno-pedagogicznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, innymi szkołami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży na takich samych zasadach, jak dla dzieci polskich, [3] warunki współpracy szkoły uzgadniał dyrektor.

²⁴ [...] *Uczniowie cudzoziemscy mogą być objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną w związku z doświadczeniem migracyjnym* [...].

²⁵ Numer z księgi uczniów: 7685, 7708, 7719, 7749, 7759, 7772, 7785, 7689, 7515, 7473, 7596, 7591, 7489, 7388, 7378, 7283, 7405, 7381.

²⁶ Numer z księgi uczniów: 7641 i 7644.

²⁷ Numer z księgi uczniów: 7679, 7698, 7697.

²⁸ Numer z księgi uczniów: 7729, 7739.

²⁹ 447 uczniów – w projekcie arkusza organizacyjnego (brak daty) i 444 w aneksach z 30 września 2020 r. (nr 1), 21 listopada 2020 r. (nr 2) i 6 kwietnia 2021 r. (nr 3).

³⁰ 446 uczniów – w projekcie arkusza organizacyjnego z 21 września 2021 r. i 444 uczniów w aneksach z 25 października 2021 r. (nr 1), 7 lutego 2022 r. (nr 2) i nr 3 (bez daty).

³¹ 476 uczniów – w projekcie arkusza organizacyjnego z 22 kwietnia 2022 r. i 481 uczniów w aneksach z 23 września 2022 r. (nr 1), nr 2 (bez daty) i nr 3 (bez daty).

uczniów (rok szkolny 2022/2023). Różnice wyniosły odpowiednio 73, 60 i 41 uczniów³².

(akta kontroli: tom I str. 7-18, 28-29, 40-47)

Poprzednia Dyrektor Szkoły ustosunkowując się do rozbieżności w liczbie uczniów wykazywanych w arkuszach organizacyjnych i systemie SIO wyjaśniła, że wynikają one z faktu, że *Arkusze organizacji szkoły tworzone są w kwietniu każdego roku na kolejny rok szkolny. [...] W następnym dokumencie aneks nr 1 do arkusza organizacyjnego uaktualniamy liczbę uczniów tylko dlatego aby np. sprawdzić czy odpowiednio zaplanowaliśmy w poszczególnych oddziałach podziały na grupy. W kolejnych aneksach prosimy i wskazujemy tylko zapotrzebowanie na godziny dla poszczególnych nauczycieli, które wynikają np. z przyznanego nauczania indywidualnego dla konkretnego dziecka.*

(akta kontroli: tom I str. 300)

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela poglądu, że arkusze organizacji Szkoły aktualizowane są tylko w wąskim zakresie dotyczącym zapotrzebowania na godziny dla poszczególnych nauczycieli. Stosownie do § 17 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli³³, arkusz organizacyjny szkoły, oprócz informacji, o których mowa w ust. 3, określa w szczególności liczbę uczniów w poszczególnych oddziałach (§ 17 ust. 4 pkt 2 ww. rozporządzenia). Zgodnie z § 17 ust. 11 i 12 tego rozporządzenia powinien on być aktualizowany – w zależności od terminu zmian – według ściśle określonych procedur i terminów, tj. powinien zawierać aktualne dane we wszystkich wymaganych § 17 ust. 3 i 4 cyt. wyżej rozporządzenia zakresach, w tym o liczbie uczniów w poszczególnych oddziałach.

2. Nierzetelnie prowadzono dokumentację osobową uczniów, ponieważ na 25 wybranych losowo uczniów, w tym 15 przyjętych na rok szkolny 2022/2023 i po pięciu przyjętych w latach 2020/2021 i 2021/2022, w dwóch przypadkach przyjętych dzieci³⁴, w dokumentacji Szkoły, oprócz podania o przyjęcie dziecka do szkoły, brak było dokumentów, o których mowa w § 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi. Brakowało świadectwa, zaświadczenia lub innego dokumentu stwierdzającego ukończenie szkoły lub kolejnego etapu edukacji za granicą (§ 2 pkt 3a ww. rozporządzenia) lub świadectwa, zaświadczenia lub innego dokumenty wydanego przez szkołę za granicą, potwierdzającego uczęszczanie ucznia przybywającego z zagranicy do szkoły za granicą i wskazującego klasę lub etap edukacji, który uczeń ukończył w szkole za granicą, oraz dokumentu potwierdzającego sumę lat nauki szkolnej ucznia lub pisemnego oświadczenia dotyczącego sumy lat nauki szkolnej ucznia, złożonego przez rodzica ucznia lub inną osobę sprawującą opiekę nad uczniem albo pełnoletniego ucznia, jeżeli ustalenie sumy lat nauki szkolnej nie było możliwe na podstawie świadectwa, zaświadczenia lub innego dokumentu (§ 2 pkt 3b ww. rozporządzenia).

(akta kontroli: tom I str. 213, 265-266)

Poprzednia Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w przypadku uczniów o nr 7729 i 7739, w dokumentacji tych dzieci brakowało oświadczeń podpisanych przez rodziców. Dyrektor dodała, że braki te zostały już, w trakcie kontroli NIK, uzupełnione.

³² Różnice między danym z SIO a danymi z ostatnich aneksów do arkuszy organizacyjnych.

³³ Dz. U. poz. 502, ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie organizacji publicznych szkół.

³⁴ Numer z księgi uczniów: 7729, 7739.

OCENA CZĄSTKOWA

Szkoła podjęła działania w zakresie prawidłowego przyjmowania dzieci cudzoziemców. Podjęto również działania planistyczne i organizacyjne co do właściwego zorganizowania kształcenia uczniów cudzoziemców. Jednakże dokumentowanie poszczególnych etapów tego procesu nie było w pełni rzetelne, gdyż: [1] arkusze organizacyjne Szkoły zawierały nieaktualne dane dotyczące liczby uczniów; [2] w analizowanej próbie dokumentacji 25 uczniów, w dwóch przypadkach stwierdzono w niej braki wymaganych dokumentów i zaświadczeń.

OBSZAR

2. Warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych wobec dzieci cudzoziemców

Opis stanu faktycznego

2.1. Wydatki Szkoły wyniosły 5 296,8 tys. zł w 2020 r., 5 710,0 tys. zł w 2021 r. i 6 493,6 tys. zł w 2022 r., w tym na kształcenie dzieci cudzoziemców 435,4 tys. zł w 2020 r., 503,7 tys. zł w 2021 r. i 969,8 tys. zł w 2022 r. Na 2023 r. zaplanowano wydatki w kwocie 6 899,6 tys. zł, w tym na kształcenie dzieci cudzoziemców 880,2 tys. zł.

W badanym okresie nie poniesiono wydatków na prowadzenie dodatkowych zajęć z języka polskiego oraz z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, o których mowa w § 6 ust. 2 pkt 1-3 oraz 5-9 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach³⁵. Na prowadzenie zajęć edukacyjnych w oddziale przygotowawczym wydano 429,7 tys. zł w 2020 r., 493,6 tys. zł w 2021 r., 836,4 tys. zł w 2022 r., a na 2023 r. zaplanowano 792,0 tys. zł.

Na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli pracujących z uczniami przybyłymi z zagranicy³⁶ wydatkowano 5,7 tys. zł w 2020 r., 10,1 tys. zł w 2021 r., 20,4 tys. zł w 2022 r., a na 2023 r. zaplanowano 28,0 tys. zł.

W ww. okresie sfinansowano m.in. zakupy sprzętu komputerowego/informatycznego (44,5 tys. zł w 2022 r.), mebli³⁷ (34,6 tys. zł w 2022 r.), książek³⁸ (6,1 tys. zł w 2022 r.) oraz zatrudnienie asystentów międzykulturowych (24,0 tys. zł w 2022 r.)³⁹.

(akta kontroli: tom I str. 267-268)

Na 26 wybranych losowo uczniów:

- w trzech przypadkach (11,5%) ujęte w księdze uczniów dzieci nie zostały zarejestrowane w SIO, a powodem były niezgłoszenie się dziecka do Szkoły i jednoczesny brak kontaktu z rodzicami po złożeniu wniosków o przyjęcie do Szkoły,
- w 12 przypadkach (46,2%) rejestracja w SIO nastąpiła w ciągu siedmiu dni od daty przyjęcia ucznia do Szkoły (tj. od jednego do siedmiu dni),
- w 11 przypadkach (42,3%) nie dochowano wzmiankowanego siedmiodniowego terminu do przekazywania zmian w stanie faktycznym do bazy danych SIO, o którym mowa w art. 30 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji

³⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1280, ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

³⁶ Wyłącznie udział w formach doskonalenia i pracy doskonalenia związanych ze wspomaganiami ww. grupy nauczycieli.

³⁷ W tym: mebli szkolnych, szafek ubraniowych i wyposażenia.

³⁸ W tym lektur szkolnych w języku ukraińskim.

³⁹ Na 2023 r. zaplanowano 60,2 tys. zł.

oświatowej⁴⁰. Ponadto w SIO nie odnotowano żadnego przypadku uczniów zakwalifikowanych do korzystania z dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego. Powyższe opisane zostało w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom I str. 206-211)

2.2. W okresie lat szkolnych 2020/2021 – 2022/2023 w Szkole obowiązywał przyjęty uchwałą Rady Pedagogicznej z 31 sierpnia 2017 r. zestaw programów i podręczników. W ww. okresie żaden z nauczycieli nie zgłaszał potrzeby zmiany programu nauczania, w związku z tym przyjęty w 2017 r. zestaw programów i podręczników był corocznie przyjmowany na poszczególne lata szkolne badanego okresu.

(akta kontroli: tom I str. 57-62, 323)

Czterej wybrani nauczyciele (języka polskiego, matematyki, historii, geografii i biologii) ankietowani na temat edukacji dzieci niebędących polskimi obywatelami udzielili następujących odpowiedzi:

- wszyscy nauczyciele przeprowadzali diagnozę wstępną poziomu wiedzy i umiejętności uczniów (w tym cudzoziemskich) rozpoczynających naukę w oddziale, przy czym jeden (nauczyciel języka polskiego) – zawsze, kiedy rozpoczynał pracę z uczniem, jeden (nauczyciel matematyki) – w klasie ogólnodostępnej – zawsze, kiedy rozpoczynał pracę z nowym uczniem oraz w klasie powitalnej – gdy uznał, że jest taka potrzeba, zaś dwóch pozostałych (nauczyciele historii, geografii i biologii) – gdy uznali, że jest taka potrzeba,
- wszyscy realizowali podstawę programową z zastosowaniem programu nauczania, którego źródłem było wydawnictwo wskazane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki,
- wszyscy nauczyciele samodzielnie opracowali dostosowanie programów do potrzeb cudzoziemców,
- dostosowania programów nauczania dotyczyły: metod nauczania (w pracy trzech nauczycieli, tj. języka polskiego, matematyki, historii), treści edukacyjnych (w pracy trzech nauczycieli, tj. języka polskiego, historii, geografii i biologii), sposobów oceniania (w pracy trzech nauczycieli, tj. języka polskiego, matematyki, historii),
- w pracy trzech nauczycieli, tj. języka polskiego, matematyki, historii, dostosowania polegały na: [1] różnicowaniu stopnia trudności zadań, [2] dostosowaniu liczby zadań do wykonania w określonym czasie lub wydłużenie czasu pracy, [3] zastosowaniu określonej metody w pracy z uczniem, [4] pracy z pomocą nauczyciela/asystenta/kolegów podczas zajęć, [5] zmniejszeniu obszerności tekstów do czytania lub materiału do opracowania, [6] przygotowaniu tekstów oraz treści programowanych w prostym języku (teksty preparowane, obrazki), [7] sprawdzaniu wiedzy w określonej formie, [8] korzystaniu z dodatkowych pomocy (np. słowników, Internetu itp.) podczas pracy,
- nauczyciele geografii i biologii dostosowując program nauczania korzystali tylko z czterech ww. rodzajów przystosowania programów nauczania, nie korzystali z: [1] możliwości zmniejszenia liczby zadań do wykonania w określonym czasie lub wydłużenia czasu pracy, [2] zmniejszenia obszerności tekstów do czytania lub materiału do opracowania oraz [3] sprawdzania wiedzy w określonej formie,
- dostosowania programów nauczania zostały wprowadzone na polecenie Dyrektora oraz na podstawie ogólnych wskazań metodycznych związanych z pracą z cudzoziemcami (odpowiedzi trzech nauczycieli, tj. języka polskiego,

⁴⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 2597, ze zm. Dalej: ustawa o SIO.

matematyki, historii) oraz tylko na podstawie polecenia Dyrektora (odpowiedź jednego nauczyciela, tj. geografii i biologii).

Wszyscy ww. nauczyciele w swojej pracy stosowali przedmiotowe zasady oceniania.

(akta kontroli: tom I str. 63-70)

2.3.1. Rekrutacja do oddziałów przygotowawczych odbywała się na podstawie decyzji zespołu kwalifikującego uczniów do oddziałów przygotowawczych powołanego przez Dyrektora Szkoły 27 sierpnia 2019 r., w zgodnym z § 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, składzie trzech osób, tj. dwóch nauczycieli, w tym jednego pedagoga i pracownika administracyjnego.

(akta kontroli: tom I str. 217, 301, 324)

Na 15 wybranych losowo uczniów, wszyscy zostali zakwalifikowani do oddziałów przygotowawczych w oparciu o decyzje zespołu kwalifikującego uczniów. Decyzje ww. zespołu dokumentowano w formie *postanowień zespołu w sprawie skierowania ucznia do oddziału przygotowawczego*. W przypadku ww. wybranych losowo 15 uczniów wydano osiem takich postanowień, tj. 26 sierpnia 2020 r. (postanowienia dotyczące kwalifikacji do oddziałów przygotowawczych na poziomie klas I-III⁴¹, IV-VI⁴² i VII-VIII⁴³), 3 listopada 2020 r. (postanowienie dotyczące klasyfikacji ucznia do oddziału przygotowawczego na poziomie klas IV-VI⁴⁴), 13 listopada 2020 r. (postanowienie dotyczące klasyfikacji ucznia do oddziału przygotowawczego na poziomie klas I-III⁴⁵), 27 sierpnia 2021 r. (postanowienie dotyczące klasyfikacji uczniów do oddziału przygotowawczego na poziomie klas I-III⁴⁶, IV-VI⁴⁷ i VII-VIII⁴⁸).

(akta kontroli: tom I str. 218-219)

2.3.2. W Szkole utworzono trzy oddziały przygotowawcze w roku szkolnym 2020/2021 (po jednym na poziomie klas I-III, IV-VI i VII-VIII) oraz po cztery w latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 (tj. po jednym na poziomie klas I-III i IV-VI oraz po dwa na poziomie klas VII-VIII). We wszystkich ww. oddziałach, stosownie do § 16 ust. 5 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych przeznaczono w tygodniowym rozkładzie zajęć min. 20 godzin tygodniowo (na poziomie klas I-III), 23 godziny tygodniowo (na poziomie klas IV-VI) oraz 25 godzin tygodniowo (na poziomie klas VII-VIII).

(akta kontroli: tom I str. 73-123)

2.3.3. W żadnym z oddziałów przygotowawczych nie przekroczono – ustalonego w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi – limitów uczniów (15 uczniów do 10 marca 2022 r. i 25 uczniów od 11 marca 2022 r.). I tak w oddziałach przygotowawczych uczyło się:

- w roku szkolnym 2020/2021 – 13 uczniów (oddział dla klas I-III), 12 uczniów (oddział dla klas IV-VI) i 12 uczniów (oddział dla klas VII-VIII),
- w I semestrze roku szkolnego 2021/2022⁴⁹ – 15 uczniów (oddział dla klas I-III), 15 uczniów (oddział dla klas IV-VI), 15 uczniów (oddział 7c dla klas VII-VIII) oraz 14 uczniów (oddział 7d dla klas VII-VIII),

⁴¹ Uczniowie (nr z księgi uczniów): 7368, 7377.

⁴² Uczeń (nr z księgi uczniów): 7383.

⁴³ Uczniowie (nr z księgi uczniów): 7390, 7396, 7402.

⁴⁴ Uczeń (nr z księgi uczniów): 7409.

⁴⁵ Uczeń (nr z księgi uczniów): 7413.

⁴⁶ Uczniowie (nr z księgi uczniów): 7470, 7474.

⁴⁷ Uczniowie (nr z księgi uczniów): 7478, 7482, 7488.

⁴⁸ Uczniowie (nr z księgi uczniów): 7493, 7497.

⁴⁹ Stan na 10 marca 2022 r.

- w II semestrze roku szkolnego 2021/2022⁵⁰ – 20 uczniów (oddział dla klas I-III), 15 uczniów (oddział dla klas IV-VI), 15 uczniów (oddział 7c dla klas VII-VIII) oraz 14 uczniów (oddział 7d dla klas VII-VIII),
- w roku szkolnym 2022/2023 – 13 uczniów (oddział dla klas I-III), 22 uczniów (oddział dla klas IV-VI), 17 uczniów (oddział 7c dla klas VII-VIII) oraz 16 uczniów (oddział 7d dla klas VII-VIII)

(akta kontroli: tom I str. 305, 323)

2.3.4. W oddziałach przygotowawczych w latach szkolnych 2020/2021, w I semestrze roku szkolnego 2021/2022 i w latach szkolnych 2022/2023, zastosowano się do wymogu określonego w § 16 ust. 9 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, tj. w ramach tygodniowego wymiaru godzin, o którym mowa w ust. 5 ww. rozporządzenia, prowadzono naukę języka polskiego według programu nauczania opracowanego na podstawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców w wymiarze nie niższym niż trzy godziny (rok szkolny 2020/2021 i I semestr w roku szkolnym 2021/2022) oraz sześć godzin (rok szkolny 2022/2023). Nie zastosowano się do tego wymogu w II semestrze roku szkolnego 2021/2022, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom I str. 73-123)

2.3.5. W oddziałach przygotowawczych podstawą nauczania języka polskiego była *Innowacja organizacyjno-metodyczna w zakresie tworzenia oddziału szkolnego z nauczaniem języka polskiego jako obcego, języka polskiego jako edukacyjnego oraz kultury polskiej na poziomie oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej, klas I-III, klas IV-VI, klas VII-VIII szkoły podstawowej oraz szkoły ponadpodstawowej Witaj w Polsce! Witaj we Wrocławiu!*⁵¹, wprowadzona uchwałą Rady Pedagogicznej Szkoły 19 czerwca 2019 r. (nr 9/2018/2019). Podstawą zawartego w ww. dokumencie programie kursu języka polskiego jako obcego był *Ramowy program kursów języka polskiego dla cudzoziemców* wprowadzony rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców⁵², tj. aktu wykonawczego do art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁵³. Dokument ten (*Innowacja*) zawierał m.in. zasady dotyczące organizacji zajęć (w tym procedurę przyjęcia ucznia cudzoziemskiego do oddziału przygotowawczego, okres trwania nauki oraz liczebność uczniów w oddziale przygotowawczym⁵⁴), wskazanie wymiaru godzinowego nauki w oddziale przygotowawczym oraz rozkład zajęć w poszczególnych semestrach⁵⁵. Dokument ten zawierał nieaktualne (niezgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa) zapisy, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom I str. 42, 304, 324)

2.3.6. W Szkole w ramach nauki w oddziale przygotowawczym skorzystano z możliwości wspomaganie uczniów cudzoziemców przez osobę władającą językiem kraju pochodzenia ucznia (asystenta kulturowego). W badanym okresie zatrudniano cztery takie osoby, w tym: w roku szkolnym 2020/2021 – jedną władającą językami ukraińskim i rosyjskim, w latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 – dwie osoby,

⁵⁰ Stan na 14 marca 2022 r.

⁵¹ Dalej: *Innowacja*.

⁵² Dz. U. Nr 61, poz. 306.

⁵³ Dz. U. z 2023 r. poz. 901, ze zm. Dalej: ustawa o pomocy społecznej.

⁵⁴ Nie więcej niż 15 uczniów.

⁵⁵ W tym pięć godzin tygodniowo języka polskiego.

jedną władającą językami ukraińskim, rosyjskim i angielskim, drugą władającą językami ukraińskim i rosyjskim.

(akta kontroli: tom I str. 124, 323)

2.4. Jednej uczennicy, przyjętej 14 marca 2022 r. skrócono naukę w oddziale przygotowawczym. Wniosek złożyła jedna z nauczycielek Szkoły, a w uzasadnieniu podano, że uczennica pozytywnie zdała test znajomości języka polskiego. Decyzję o skróceniu nauki w oddziale przygotowawczym podjęła jednogłośnie Rada Pedagogiczna Szkoły 20 stycznia 2023 r.

(akta kontroli: tom I str. 124, 323)

2.5. W drugim półroczu roku szkolnego 2021/2022 do Szkoły przyjęto łącznie 87 obywateli Ukrainy, w tym 40 do oddziałów ogólnodostępnych oraz 47 do oddziałów przygotowawczych. Na 47 uczniów przyjętych do oddziałów przygotowawczych, 40 w oparciu o unormowania § 6b ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy⁵⁶, nie podlegali klasyfikacji rocznej i stosownie do § 6b ust. 2 ww. rozporządzenia, na koniec roku szkolnego otrzymali zaświadczenie o uczęszczaniu do oddziału przygotowawczego. Pozostałych siedmiu uczniów, mimo że nie uzyskali klasyfikacji półrocznej, sklasyfikowano na koniec roku, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom I str. 216, 271-292, 323)

2.6. Poprzednia Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w latach szkolnych 2020/2021 – 2022/2023 w Szkole nie było uczniów, którym przyznano dodatkowe godziny języka polskiego (w rozumieniu § 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi), ponieważ początkowo wszystkie dzieci przyjmowane były do klas przygotowawczych i realizowały tygodniowo 10 godzin nauki języka polskiego. Poprzednia Dyrektor dodała, że Szkoła nie występowała o dodatkowe godziny nauczania języka polskiego, gdyż w składzie grona pedagogicznego była nauczycielka ze świetlicy, która biegle władała językiem ukraińskim, rosyjskim, białoruskim i polskim i została oddelegowana do nauczania języka polskiego dzieci, które potrzebowały dodatkowego wsparcia.

(akta kontroli: tom I str. 319)

2.7. W latach szkolnych 2020/2021 – 2022/2023 (do zakończenia kontroli) uczniowie cudzoziemcy byli objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Uczniowie korzystali z następujących form ww. pomocy:

- zajęcia rozwijające uzdolnienia (§ 7 rozporządzenia w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej⁵⁷) – 15 uczniów w roku szkolnym 2020/2021, 13 uczniów w roku szkolnym 2021/2022 i 31 uczniów w roku szkolnym 2022/2023,
- zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się (§ 14 ww. rozporządzenia⁵⁸) – 49 uczniów w roku szkolnym 2020/2021, 92 w roku szkolnym 2021/2022 i 127 w roku szkolnym 2022/2023,
- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze (§ 15 ww. rozporządzenia⁵⁹) – 20 uczniów w roku szkolnym 2020/2021, 113 uczniów w roku szkolnym 2021/2022 i 51 uczniów w roku szkolnym 2022/2023,

⁵⁶ Dz. U. poz. 645, ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie kształcenia dzieci z Ukrainy.

⁵⁷ Dla uczniów szczególnie uzdolnionych.

⁵⁸ Organizowane w celu podnoszenia efektywności uczenia się.

⁵⁹ Dla uczniów mających trudności w nauce, w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego.

- zajęcia specjalistyczne (§ 8-11 ww. rozporządzenia⁶⁰) – ośmiu uczniów w roku szkolnym 2020/2021, 13 w roku szkolnym 2021/2022 i 15 w roku szkolnym 2022/2023,
- zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia zawodu (§ 18 ww. rozporządzenia⁶¹) – 15 uczniów w roku szkolnym 2020/2021, 23 uczniów w roku szkolnym 2021/2022 i 55 uczniów w roku szkolnym 2022/2023,
- porady i konsultacje – 40 uczniów w roku szkolnym 2021/2022 i 25 uczniów w roku szkolnym 2022/2023.

(akta kontroli: tom I str. 124, 323)

Na 20 wybranych losowo uczniów cudzoziemców przyjętych w roku szkolnym 2022/2023:

- wszyscy korzystali z zajęć dodatkowych, w tym: terapii logopedycznej – dwóch uczniów; nauki języka polskiego dla obcokrajowców – siedmiu uczniów; zajęć dydaktyczno-wyrównawczych – dziewięciu uczniów; gimnastyki korekcyjnej – jeden uczeń; zajęć grupowanych rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne – jeden uczeń; zajęć rozwijających uzdolnienia (plastyczno-teatralne, wokalne) – pięciu uczniów; zajęć przygotowujących do egzaminu ośmioklasisty – dwóch uczniów;
- stosownie do § 20 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, nauczyciele lub wychowawcy dokonali rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów (§ 20 ust. 1 pkt 1 cytowanego rozporządzenia), określili mocne strony, predyspozycje i zainteresowania i uzdolnienia uczniów (§ 20 ust. 2 pkt 2 ww. rozporządzenia) oraz dokonali obserwacji pedagogicznej w trakcie bieżącej pracy z uczniami (§ 20 ust. 2 pkt 2 ww. rozporządzenia);
- rozpoznania, o których mowa w § 20 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 pkt 2 ww. rozporządzenia, stosownie do § 22 cytowanego rozporządzenia, udokumentowano wpisami w dzienniku zajęć (system Wulkan);
- w jednym przypadku⁶² orzeczenie o potrzebie kształcenia psychologicznego wydała poradnia psychologiczno-pedagogiczna.

(akta kontroli: tom I str. 306-318, 324)

Z ankiety przeprowadzonej wśród 21 nauczycieli wychowawców oddziałów, w których uczyli się uczniowie cudzoziemscy wynikało, że:

- 1) pomocą psychologiczną objęci byli: [a] wszyscy uczniowie cudzoziemscy (w 10 oddziałach⁶³); [b] większość uczniów cudzoziemców (w trzech oddziałach⁶⁴); [c] niektórzy uczniowie (w ośmiu oddziałach⁶⁵),
- 2) indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne uczniów cudzoziemskich, ich możliwości i czynniki środowiskowe wpływające na ich funkcjonowanie były rozpoznawane we wszystkich oddziałach, u wszystkich uczniów cudzoziemców,
- 3) uczniowie cudzoziemscy korzystali z następujących form pomocy psychologiczno-pedagogicznej: [1] zajęcia rozwijające uzdolnienia (w 14 oddziałach⁶⁶); [2] zajęcia

⁶⁰ Korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, o charakterze terapeutycznym.

⁶¹ Uzupełniające działania szkoły w zakresie doradztwa zawodowego.

⁶² Uczennicy o nr 7641.

⁶³ Oddziały: 1c, 2a, 2b, 4a, 4b, 7b, 7c, 8a, 8b, 8c.

⁶⁴ Oddziały: 3a, 5b, 7a.

⁶⁵ Oddziały: 1a, 1b, 3b, 4c, 5a, 6a, 6b, 7d.

⁶⁶ Oddziały: 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 4b, 4c, 5a, 6b, 7a, 7c, 7d.

rozwijające umiejętności uczenia się (w 10 oddziałach⁶⁷), [3] zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze (w 16 oddziałach⁶⁸); [4] zajęcia specjalistyczne (w siedmiu oddziałach⁶⁹); [5] zajęcia związane z wyborem kształcenia i zawodu (w dwóch oddziałach⁷⁰); [6] porady i konsultacje (w 13 oddziałach⁷¹); [7] warsztaty (w jednym oddziale⁷²); [8] inne, tj. dodatkowe zajęcia języka polskiego (w czterech oddziałach⁷³).

(akta kontroli: tom I str. 220-262)

2.8. Ocena osiągnięć uczniów cudzoziemców odbywała się na podstawie tworzonych przez poszczególnych nauczycieli zasad oceniania dla poszczególnych klas. I tak, w przedmiotowych zasadach oceniania (na przykładzie wybranych czterech przedmiotów, tj. języka polskiego, matematyki, geografii i biologii/przyrody) nauczyciele ustalili, że:

1. język polski:

- a) wymagania w oddziale przygotowawczym, klasa VII-VIII – nauczyciel KK - oceny dotyczące pracy i postępów ucznia na lekcji języka polskiego: [1] należało wystawiać według następujących zasad: w ścisłej współpracy nauczycieli „przedmiotowców” i nauczyciela języka polskiego jako drugiego, uczących ucznia w oddziale przygotowawczym⁷⁴; z zastosowaniem języka instrukcji – prostych, krótkich, jasnych komunikatów oraz krótkich pytań; z uwzględnieniem każdej prawidłowej odpowiedzi ucznia⁷⁵ i możliwości korzystania w czasie zajęć z translatora w telefonie komórkowym; [2] należało wystawiać przy uwzględnieniu: znajomości gramatyki⁷⁶, stopnia komunikatywności⁷⁷; stopnia rozwoju sprawności mówienia i pisania; umiejętności takich jak: czytanie ze zrozumieniem, wyszukiwanie informacji, ogólne rozumienie tematyki i problematyki lektur, elementy opisu i charakterystyki postaci i inne dostosowane do możliwości i stopnia znajomości języka polskiego przez ucznia; [3] ocenie podlegały: wypowiedzi ustne, wypowiedzi pisemne, projekty, zadania domowe, sposób prowadzenia zeszytu przedmiotowego, aktywność ucznia i stosunek do przedmiotu;
- b) wymagania w oddziale przygotowawczym klasa VII dla ucznia klasyfikowanego na poziomie klasy VII i VIII – nauczyciel ZB – ocenie podlegały przygotowanie do lekcji; dokładność i staranność wykonywania obowiązkowych zadań domowych i dodatkowych; staranność i schludność prowadzenia zeszytu; aktywność na lekcjach; znajomość treści omawianych utworów literackich; rozpoznawanie rodzajów literackich; umiejętność wskazywania elementów dramatu; sposób uzupełniania zaległości spowodowanych nieobecnościami; terminowość w zaliczaniu sprawdzianów i kartkówek; umiejętność pisania krótkich form użytkowych; poprawność form pisemnych, w tym zgodność z tematem wypowiedzi, trójdzielna kompozycja, styl dostosowany do formy wypowiedzi, poprawność i bogactwo językowe, wyczerpanie tematu oraz poprawność ortograficzna i interpunkcyjna; poziom wiadomości z nauki o języku oraz aktywność w konkursach;

⁶⁷ Oddziały: 1a, 1b, 2a, 2b, 4a, 5a, 7a, 8a, 8b, 8c.

⁶⁸ Oddziały: 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 4b, 5a, 5b, 6a, 7a, 8a, 8b, 8c.

⁶⁹ Oddziały: 1a, 1c, 2a, 2b, 5b, 6a, 8b.

⁷⁰ Oddziały: 8a i 8c.

⁷¹ Oddziały: 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 5b, 6a, 8a, 8b, 8c.

⁷² Oddział: 8b.

⁷³ Oddziały: 4b, 6b, 7b, 7c.

⁷⁴ Wymiana informacji na temat skutecznych form i metod pracy, postępów w nauce.

⁷⁵ Nawet jednozdaniowej czy błędnej gramatycznie.

⁷⁶ Oceniana tylko pod kątem funkcjonalnym.

⁷⁷ Z zaakceptowaniem wypowiedzi z błędami językowymi.

- c) wymagania w oddziale przygotowawczym, klasy IV-VI – nauczyciel TD – ocenie podlegały: w ramach kształcenia literackiego i kulturowego – słuchanie, czytanie oraz analizowanie i interpretowanie tekstów kultury; w ramach tworzenia wypowiedzi – mówienie i pisanie; w ramach kształcenia językowego – fonetyka;
  - d) wymagania z zakresu języków obcych – język angielski, język francuski, język polski jako obcy – poziom klas IV-VIII – nauczyciele MP i EZ – ocenie podlegały umiejętności ucznia w zakresie: gramatyki i słownictwa; słuchania i czytania ze zrozumieniem; wypowiedzi pisemnych i ustnych;
2. matematyka:
- a) wymagania dla klas przygotowawczych IV-VI – autor nieznany – ocenie podlegały: stopień opanowania umiejętności i wiadomości objętych programem w danej klasie; zrozumienie podstawowych pojęć i zagadnień; poziom umiejętności rozwiązywania podstawowych zadań; umiejętność radzenia sobie z prostymi problemami; umiejętność korzystania z pomocy i wskazówek; zaangażowanie w przyswajaniu wiedzy; odrabianie zadań domowych; aktywność na lekcjach; poziom oceny sprawdzianów i klasówek; współpraca w grupie; samodzielność i logika myślenia;
  - b) wymagania dla klasy VII przygotowawczej – nauczyciel BK – ocenie podlegały: zrozumienie i stosowanie podstawowych pojęć matematycznych; przeprowadzenie prostych wnioskowań posługując się językiem matematyki oraz jej symboliką; prawidłowość i poprawność obliczeń, szacowania wyników; umiejętność odczytania danych z rysunków, diagramów, tabel, wykresów; umiejętność rozumienia prostych poleceń oraz treści zadań tekstowych i ich umiejętne rozwiązywanie; sprawne posługiwanie się przyrządami z geometrycznymi;
3. geografia i biologia:
- a) wymagania dla ucznia obcokrajowca/powracającego z zagranicy, nieznającego języka polskiego lub słabo się nim posługującego – nauczyciel KG – ocenie podlegała aktywność i zaangażowanie ucznia;
  - b) wymagania na poszczególne stopnie szkolne dla uczniów klas przygotowawczych – nauczyciel KG – ocenie podlegały m.in.: stopień opanowania wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej; umiejętność rozwiązywania problemów nietypowych, teoretycznych i praktycznych; umiejętność rozwijania swoich uzdolnień; samodzielność w korzystaniu z różnych źródeł informacji; umiejętność posługiwania się zdobytą wiedzą i językiem polskim w praktyce; stopień zrozumienia materiału;
4. biologia:
- a) wymagania dla klas przygotowawczych V-VII – nauczyciel KG – ocenie podlegała szczegółowa wiedza z zakresu: podstaw biologii; wiedzy na temat: bakterii, grzybów, porostów, roślin (od mchów do roślin nagonasiennych); roślin okrytonasiennych; różnorodności i jedności świata zwierząt oraz umiejętność stosowania polskiego słownictwa; poziom zrozumienia poleceń i tego co się dzieje na lekcjach; umiejętność odnoszenia się do własnych doświadczeń związanych z miejscem pochodzenia oraz kontekstem kulturowym; aktywność na lekcjach;
5. przyroda:
- a) wymagania dla uczniów obcojęzycznych w klasie IV – nauczyciel MGR – ocenie podlegały: stopień opanowania treści zawartych w wybranych treściach podstawy programowej; poziom umiejętności; umiejętność samodzielnego wykonania zadania i włożony wysiłek; motywacja i zaangażowanie ucznia; zainteresowanie, sposoby dotarcia do wiedzy.

(akta kontroli: tom I str. 40-46, 324)

Poprzednia Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że [...] *we wszystkich wymaganiach pojawiają się zapisy o zaangażowaniu, zrozumieniu, aktywności na lekcji, dokładności, umiejętności słuchania i przyroście czynnego słownika, czyli zrozumienia pojęć. Wszystkie oceny stosowane w szkole mają wagę 1.* Poprzednia Dyrektor dodała, że przed rozpoczęciem każdego roku szkolnego na posiedzeniach zespołów samokształceniowych (cztery zespoły) systemy oceniania były omawiane i – w razie potrzeb – zmieniane.

(akta kontroli: tom I str. 326)

2.9. Do egzaminów zewnętrznych zgłoszono odpowiednio 58 (w roku szkolnym 2021/2022) i 72 (w roku szkolnym 2022/2023) uczniów Szkoły, w tym 11 (w roku szkolnym 2021/2022)⁷⁸ i 35 (w roku szkolnym 2022/2023)⁷⁹ cudzoziemców. I tak:

- w 2022 r. do egzaminu zewnętrznego przystąpili wszyscy zgłoszeni uczniowie, wszyscy skorzystali z dostosowania formy i warunków⁸⁰ egzaminu, a podstawą skorzystania z dostosowania form i warunków egzaminu była także opinia Rady Pedagogicznej Szkoły⁸¹,
- w roku szkolnym 2022/2023 wszystkie zgłoszenia dotyczyły dostosowania formy i warunków⁸² zdawania egzaminu, a podstawą skorzystania z dostosowania form i warunków egzaminu była opinia Rady Pedagogicznej Szkoły.

(akta kontroli: tom I str. 71,124, 323)

2.10. W latach szkolnych 2020/2021 – 2022/2023 żadna organizacja ani placówka dyplomatyczna lub konsularna działająca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie wystąpiła o organizację zajęć nauki języka i kultury kraju pochodzenia. Szkoła nie podjęła działań w celu podjęcia takiej współpracy i nie podpisała żadnych stosownych porozumień.

(akta kontroli: tom I str. 71)

2.11. W kontrolowanym okresie do Szkoły uczęszczało⁸³:

- w roku szkolnym 2020/2021 – 51 cudzoziemców, w tym uczniowie pochodzący z Białorusi (trzech), Brazylii (jeden), Kuwejt (dwóch), Rosji (dwóch), Słowacji (jeden), Ukrainy (40), Wenezueli (jeden) oraz Zjednoczonych Emiratów Arabskich (jeden),
- w roku szkolnym 2021/2022 – 218 cudzoziemców, w tym uczniowie pochodzący z Białorusi (19), Brazylii (jeden), Gruzji (dwóch), Izraela (dwóch), Kuwejt (dwóch), Rosji (czterech), Słowacji (jeden), Ukrainy (184), Uzbekistanu (dwóch), Wenezueli (jeden),
- w roku szkolnym 2022/2023 – 221 cudzoziemców, w tym uczniowie pochodzący z Białorusi (20), Brazylii (czterech), Filipin (jeden), Gruzji (jeden), Izraela (dwóch), Rosji (trzech), Słowacji (jeden), Ukrainy (189).

(akta kontroli: tom I str. 124, 323)

---

⁷⁸ Wszyscy z Ukrainy.

⁷⁹ W tym 32 uczniów z Ukrainy.

⁸⁰ Korzystanie ze słownika i wydłużony czas egzaminu.

⁸¹ Uczniowie z Ukrainy korzystali w 2022 r. z dostosowania warunków i form egzaminów zewnętrznych na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103, ze zm.), tj. spełniając warunek określony w tym przepisie (opinia rady pedagogicznej nie była wymagana).

⁸² Możliwości skorzystania ze słownika i wydłużenia czasu egzaminu.

⁸³ Liczba uczniów faktycznie uczęszczających do Szkoły w ciągu roku (zarejestrowanych lub wyrejestrowanych przed i po 30 września każdego z badanych lat).

W charakterze pomocy nauczyciela/asystenta kulturowego zatrudniono w Szkole łącznie cztery osoby pomagające uczniom narodowości białoruskiej, ukraińskiej i rosyjskiej⁸⁴, tj. jedną w roku szkolnym 2020/2021, jedną w I semestrze roku szkolnego 2021/2022 (przed 24 lutego 2022 r.), dwie w II semestrze roku szkolnego 2021/2022 (po 24 lutego 2022 r.) oraz dwie w roku szkolnym 2022/2022.

(akta kontroli: tom I str. 124, 323)

2.12. W latach 2020-2022 na doskonalenie nauczycieli (kursy, studia, warsztaty, szkoleniowe posiedzenia rady pedagogicznej) wydano łącznie 36,2 tys. zł, w tym 5,7 tys. zł w 2020 r., 10,1 tys. zł w 2021 r. i 20,4 tys. zł w 2022 r., a na 2023 r. zaplanowano wydatki w kwocie 28,0 tys. zł. W ww. okresie, tj. w latach 2020-2022 i w 2023 r. (do 28 lutego) powyższe wydatki poniesiono na:

- w 2020 r. – uczestnictwo w XVII ogólnopolskiej konferencji kadry kierowniczej oświaty (1,3 tys. zł, jeden nauczyciel); materiały edukacyjne w zakresie profilaktyki przemocy i agresji w szkole (0,3 tys. zł, 35 nauczycieli); studia podyplomowe z języka polskiego jako obcego i oddziedziczonego (1,5 tys. zł, jeden nauczyciel); szkolenie z technik informatycznych (1,5 tys. zł, 30 nauczycieli); szkolenie Rady Pedagogicznej pn. *Uczę się ja i mój mózg. Neurodydaktyka* (1,1 tys. zł, 30 nauczycieli);
- w 2021 r. – szkolenie pn. *Nowe zasady matur i egzaminu ośmioklasisty w 2021 r.* (0,6 tys. zł, dwóch nauczycieli); szkolenie Rady Pedagogicznej pn. *Budowanie autorytetu wśród dzieci i młodzieży* (2,1 tys. zł, 25 nauczycieli); szkolenie Rady Pedagogicznej pn. *Rozwijanie kompetencji dydaktyczno-wychowawczych* (2,5 tys. zł, 25 nauczycieli); szkolenie pn. *Plan nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2021/2022* (0,4 tys. zł, jeden nauczyciel); szkolenie pn. *Jak oceniać by pomagać uczniom uczyć się* (0,4 tys. zł, trzech nauczycieli); uczestnictwo w XV kongresie zarządzania oświatą (1,5 tys. zł, jeden nauczyciel); szkolenie pn. *Nowe obowiązki dyrektora w związku z ustawą o sygnalistach* (0,1 tys. zł, jeden nauczyciel); studia podyplomowe pn. *Diagnoza, rewalidacji i terapia pedagogiczna* (2,5 tys. zł, jeden nauczyciel);
- w 2022 r. – szkolenie pn. *Wymagana dokumentacja w szkole/placówce oświatowej i dokumentacja prowadzona przez nauczyciela* (0,4 tys. zł, jeden nauczyciel); szkolenie Rady Pedagogicznej pn. *Rozwijanie kompetencji dydaktyczno-wychowawczych* (3,2 tys. zł, 25 nauczycieli); uczestnictwo *Ogólnopolskiej konferencji kadry kierowniczej oświaty* (1,6 tys. zł, jeden nauczyciel); szkolenie pn. *Ocena pracy nauczyciela i ocena dorobku zawodowego za okres stażu zawodowego* (0,4 tys. zł, jeden nauczyciel); studia magisterskie z historii (2,0 tys. zł, jeden nauczyciel); studia magisterskie z języka polskiego jako obcego i drugiego (2,0 tys. zł, jeden nauczyciel); kurs kwalifikacyjny pn. *Zarządzanie oświatą* (2,2 tys. zł, jeden nauczyciel); szkolenie pn. *Aktualizacja prawa, najważniejsze zmiany na nowy rok szkolny* (0,1 tys. zł, jeden nauczyciel); kurs kwalifikacyjny pn. *Nauczanie języka polskiego* (0,4 tys. zł, jeden nauczyciel); uczestnictwo w *XVI Kongresie zarządzania oświatą* (2,6 tys. zł, jeden nauczyciel); szkolenie pn. *Ocena na lekcji WF w pigułce* (0,1 tys. zł, jeden nauczyciel); szkolenie zespołu nauczycieli pn. *Przy jednym stole czyli jak budować dobre relacje w społeczności szkolnej* (0,8 tys. zł, jeden nauczyciel); studia podyplomowe pn. *Doradztwo zawodowe* (1,4 tys. zł, jeden nauczyciel); uczestnictwo w konferencji pn. *20 lat z EDUballami* (0,1 tys. zł, jeden nauczyciel); szkolenie pn. *Warsztat pracy młodego nauczyciela chemii* (0,2 tys. zł, jeden nauczyciel); studia podyplomowe pn. *Nauczanie edukacji dla bezpieczeństwa*

⁸⁴ Każda z tych osób była zatrudniona do pomocy uczniom wszystkich wymienionych wyżej narodowości (białoruskiej, ukraińskiej i rosyjskiej).

(1,1 tys. zł., jeden nauczyciel); szkolenie w zakresie znajomości języka angielskiego – poziom A1 (1,8 tys. zł, jeden nauczyciel);

– w 2023 (do 28 lutego) nie zrealizowano żadnej formy doskonalenia nauczycieli.

Oprócz powyższych form doskonalenia finansowanych przez Szkołę, ww. nauczyciele uczestniczyli w szkoleniach lub warsztatach, za które Szkoła nie ponosiła kosztów. I tak w 2020 r. nauczyciele uczestniczyli w sześciu takich szkoleniach, w 2021 r. – w dziewięciu oraz w 2022 r. – w ośmiu.

(akta kontroli: tom I str. 124, 293-297, 323)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że wszyscy nauczyciele mieli potrzebę doskonalenia zawodowego w zakresie pracy z uczniami cudzoziemskimi. W tym celu w roku szkolnym 2019/2020 przeprowadzona została rada szkoleniowa na temat metod pracy z dziećmi obcojęzycznymi. Nauczyciele, którzy chcieli podjąć doskonalenie zawodowe w kierunku pracy z uczniami obcojęzycznymi rozpoczęli studia podyplomowe na kierunku *Nauczanie języka polskiego jako obcego*.

(akta kontroli: tom I str. 72)

Na 40 nauczycieli, którzy wypełnili kwestionariusz organizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli Szkoły:

- 35 nie widziało potrzeby organizacji przez Szkołę szkoleń w zakresie pracy z uczniem cudzoziemcem,
- siedmiu (mimo że tylko pięciu widziało potrzebę organizacji takich szkoleń) odpowiedziało, że widząc potrzebę organizacji takich szkoleń, zgłosiło taką potrzebę do Dyrektora Szkoły, a 31 nie dostrzegając takiej potrzeby, nie zgłaszało jej do Dyrektora,
- 38 nauczycieli⁸⁵ w latach szkolnych 2021/2022 lub 2022/2023 uczestniczyło w doskonaleniu zawodowym związanym z edukacją (wychowaniem, opieką) ucznia cudzoziemskiego zorganizowanym przez Szkołę, jeden nauczyciel nie uczestniczył szkoleniu organizowanym przez Szkołę, gdyż było ono organizowane w formie on-line,
- 29 nauczycieli uczestniczyło w latach szkolnych 2021/2022 – 2022/2023 w doskonaleniu zawodowym z własnej inicjatywy i na własny koszt, w tym jeden nauczyciel – kilka razy w roku szkolnym 2021/2022 i wielokrotnie w roku szkolnym 2022/2023, a pozostali (w całym ww. okresie) kilka razy (10 nauczycieli) lub sporadycznie (18 nauczycieli), przy czym były to: lekcje/zajęcia otwarte (15 nauczycieli), konferencje przedmiotowo-metodyczne (trzech nauczycieli), warsztaty (stacjonarne) praktyczne (trzech nauczycieli), szkolenia online/kursy e - learnigowe/webinaria (35 nauczycieli), studia podyplomowe (czterech nauczycieli), kursy kwalifikacyjne (jeden nauczyciel), inne (pięciu nauczycieli)⁸⁶.

(akta kontroli: tom I str. 126-206)

2.13. W latach 2020-2023 w budżecie Szkoły wstępnie zaplanowano łącznie 11 tys. zł na wydatki związane z zakupami pomocy dydaktycznych i naukowych (plan finansowy przed zmianami), w tym 1,5 tys. zł na 2020 r., 1,0 tys. zł na 2021 r., 3,5 tys. zł na 2022 r. i 5,0 tys. zł na 2023 r. Po zmianach w ww. planie przewidziano środki w łącznej kwocie 73,3 tys. zł, w tym 18,2 tys. zł w 2020 r., 1,0 tys. zł 2021 r. i 54,1 tys. zł w 2022 r. i tyle wydano w poszczególnych latach. I tak, w ww. okresie sfinansowano m.in. zakupy sprzętu komputerowego/informatycznego (44,5 tys. zł w 2022 r., w tym 13,1 tys. zł na zakup tablicy multimedialnej oraz 31,4 tys. zł na zakup komputerów

⁸⁵ Na 39 odpowiadających, bo jeden nauczyciel nie odpowiedział na zadane pytanie.

⁸⁶ W tym: szkolenia (dwóch nauczycieli) i superwizje koleżeńskie (dwóch nauczycieli). Jeden z nauczycieli deklarując inny rodzaj doskonalenia nie podał jego formy.

i monitorów) oraz książek (6,1 tys. zł w 2022 r., w tym 4,0 tys. zł na zakup lektur w języku ukraińskim i 2,1 tys. zł na zakup innych książek) oraz zatrudnienie asystentów międzykulturowych (24,0 tys. zł w 2022 r.)⁸⁷.

(akta kontroli: tom I str. 268-270)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że w ramach możliwości finansowych dokonywano zakupu potrzebnych materiałów i pomocy naukowych. Nie prowadzono jednak żadnych rejestrów potrzeb i osób je zgłaszających. Dyrektor dodał, że w Szkole ustalenie potrzeb w ww. zakresie odbywa się na podstawie bezpośrednich rozmów. Dyrektor odpowiadając na pytanie *Czy nauczyciele prowadzący zajęcia z uczniami cudzoziemskimi korzystali z zasobów szkoły (np. biblioteki szkolnej) zakupionych w celu wsparcia procesu edukacyjnego w zakresie nauczania obcokrajowców?* wskazał, że wszyscy nauczyciele korzystają z zasobów szkolnych (np. z biblioteki szkolnej).

(akta kontroli: tom I str. 72)

Na 40 nauczycieli, którzy odpowiadali na pytanie *Czy w pracy z uczniami cudzoziemskimi korzysta Pan/Pani z dostępnych w szkole pomocy dydaktycznych lub naukowych wspierających nauczycieli w pracy z uczeniem cudzoziemcem?:*

- wszyscy odpowiedzieli, że korzystają z pomocy dydaktycznych zakupionych przez Szkołę (np. z biblioteki), przy czym zdaniem 36 nauczycieli są one wystarczające do pracy z uczniem cudzoziemcem⁸⁸,
- ośmiu nauczycieli przyznało, że korzystało również z pomocy dydaktycznych (naukowych itp.) zorganizowanych samodzielnie.

(akta kontroli: tom I str. 126-205)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Szkoła nierzetelnie wprowadzała dane uczniów do SIO. Na 26 wybranych losowo uczniów, w 11 przypadkach⁸⁹ nie dochowano terminu, o którym mowa w art. 30 ustawy o SIO, tj. rejestracja uczniów w SIO nastąpiła po upływie siedmiu dni od dnia, w którym nastąpiła zmiana w stanie faktycznym (opóźnienie wyniosło od 11 do 37 dni). Ponadto w SIO w ogóle nie zarejestrowano ośmiu uczniów zakwalifikowanych do korzystania z dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego⁹⁰.

(akta kontroli: tom I str. 205-210)

Poprzednia Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że wpisy do SIO były wprowadzane z opóźnieniem, gdyż liczba pracowników (przyznaczonych etatów) w sekretariacie Szkoły była niewystarczająca w stosunku do dużej liczby obsługiwanych dzieci. Dyrektor zwróciła uwagę, że na ww. liczbę obsługiwanych dzieci składały się dzieci zapisywane i potem uczęszczające do Szkoły, dzieci zapisywane i mimo to, nieuczęszczające do Szkoły (w ogóle nie pojawiające się na zajęciach), dzieci zapisywane (uczęszczające kilka dni/tygodni i wypisywane ze Szkoły) oraz dzieci, których rodzice podejmowali rozmowy ze Szkołą w celu ich zapisania, ale w konsekwencji rozmów kwalifikacyjnych rezygnowali z zapisania dzieci i decydowali się na kontynuację nauki w formie zdalnej, w szkołach ukraińskich.

(akta kontroli: tom I str. 263, 324)

⁸⁷ Na 2023 r. zaplanowano 60,2 tys. zł.

⁸⁸ Żaden z nauczycieli nie stwierdził, że są one niewystarczające do pracy z cudzoziemcem.

⁸⁹ Numer z księgi uczniów: 7420, 7541, 7507, 7526, 7552, 7634, 7529, 7495, 7483, 7473, 7594.

⁹⁰ Numer z księgi uczniów: 7614, 7541, 7507, 7529, 7624, 7495, 7445, 7473.

2. W II semestrze roku szkolnego 2021/2022 naukę języka polskiego według programu nauczania opracowanego na podstawie ramowego programu kursu nauki języka polskiego dla cudzoziemców prowadzono we wszystkich oddziałach przygotowawczych w wymiarze pięciu godzin tygodniowo, co było niezgodne z § 16 ust. 9 rozporządzenia sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, stosownie do którego ww. zajęcia powinny odbywać się w wymiarze nie niższym niż sześć godzin tygodniowo.

(akta kontroli: tom I str. 73-123)

Poprzednia Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że „Od początku prowadzenia klas przygotowawczych ustaliliśmy z Departamentem Edukacji, iż uczniowie ww. klas będą nauczani języka polskiego w wymiarze 5 godzin (Rozporządzenie MEN z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół) oraz 5 godzin języka polskiego jako obcego, mimo, iż Rozporządzenie MEN z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemie oświaty innych państw, wskazywało tylko 3 godziny. Biorąc powyższe pod uwagę łącznie uczniowie realizowali 10 godzin, czyli o 2 godziny tygodniowo więcej (badając realizację podstawy programowej – sumując liczbę zrealizowanych godzin z języka polskiego do połowy marca uzyskujemy wynik o 49 godzin więcej niż wskazywało rozporządzenie). Od 11 marca Minister wprowadził zmianę na 6 godzin tygodniowo, czyli dla naszych dzieci o 1 godzinę więcej. W ten sposób zrealizowalibyśmy do końca roku szkolnego 13 godzin. Reasumując nasi uczniowie zrealizowali o 36 godzin więcej języka polskiego niż wskazane w rozporządzeniach”.

(akta kontroli: tom I str. 264)

W ocenie NIK cytowany przepis rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi jednoznacznie określa liczbę godzin nauki języka polskiego w wymiarze nie niższym niż sześć godzin tygodniowo w jednym roku szkolnym. Ponadto nie daje on możliwości kompensowania i bilansowania liczby godzin nauki języka polskiego w dwóch latach szkolnych 2021/2022 oraz 2022/2023 w taki sposób, aby sumaryczna liczba godzin w tych latach szkolnych była zgodna z przepisami.

3. W oddziałach przygotowawczych podstawą nauczania języka polskiego była *Innowacja*, tj. dokument wprowadzony Uchwałą Rady Pedagogicznej z 19 czerwca 2019 r. (nr 9/2018/2019), zawierający m.in. zasady dotyczące organizacji zajęć (w tym procedurę przyjęcia ucznia cudzoziemskiego do oddziału przygotowawczego, okres trwania nauki oraz liczebność uczniów w oddziale przygotowawczym), wskazanie wymiaru godzinowego nauki w oddziale przygotowawczym oraz rozkład zajęć w poszczególnych semestrach, pomimo że część z jej zapisów była nieaktualna. Przewidywała bowiem, że liczba uczniów w oddziale przygotowawczym powinna wynosić nie więcej niż 15 uczniów, podczas gdy na podstawie § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, od 11 marca 2022 r. limit ten wynosił 25 uczniów. Ponadto w *Innowacji* ustalono liczbę godzin języka polskiego jako obcego w oddziałach przygotowawczych na pięć godzin tygodniowo, podczas gdy na podstawie § 16 ust. 9 ww. rozporządzenia, 11 marca 2022 r. ww. wymiar nauki wynosił nie mniej niż sześć godzin tygodniowo.

(akta kontroli: tom I str. 42, 304, 324)

Poprzednia Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *Innowacja* nie została zmieniona. Dyrektor dodała, że 10 marca 2022 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra

Edukacji i Nauki z dnia 10 marca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw⁹¹, na mocy którego należało zwiększyć liczebność klas z 15 do 25 uczniów, co spowodowało, że w Szkole zastosowano zasady wynikające z rozporządzenia, tj. dokumentu nadrzędnego, który w Szkole został potraktowany jako załącznik do *Innowacji*. Poprzednia Dyrektor wskazała również, że w Szkole nie dokonano zmiany *Innowacji* w zakresie liczby godzin języka polskiego, gdyż uczniowie Szkoły od początku roku szkolnego mieli o dwie godziny więcej niż pozostałe dzieci w Polsce. Poprzednia Dyrektor stwierdziła, że dołożenie jeszcze jednej godziny języka polskiego skutkowałoby dłuższym przebywaniem w Szkole dzieci (na co rodzice nie dali zgody) oraz nauczycieli, którzy pracowali w godzinach ponadwymiarowych i nie zgodzili się na jeszcze większy wymiar godzin.

(akta kontroli: tom I str. 320, 324)

OCENA CZĄSTKOWA

Organizacja w Szkole warunków realizacji zadań edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych wobec dzieci cudzoziemców była na ogół prawidłowa. Zorganizowano oddziały przygotowawcze i zapewniono prawidłową: kwalifikację do nich, liczbę tygodniowego wymiaru zajęć edukacyjnych oraz liczbę uczniów w poszczególnych oddziałach. Dostosowano programy nauczania oraz zasady oceniania do potrzeb i możliwości uczniów z zagranicy oraz odpowiednio ich klasyfikowano. Rozpoznawano potrzeby psychologiczne i dydaktyczne tych uczniów oraz zapewniano im odpowiednią do tych potrzeb pomoc psychologiczno-pedagogiczną. Nauczycielom pracującym z uczniami cudzoziemcami zapewniono pomoc ze strony osoby zatrudnionej w charakterze asystenta nauczyciela, pomoc w doskonaleniu zawodowym oraz możliwość korzystania z odpowiednich pomocy naukowych i dydaktycznych w procesie kształcenia uczniów cudzoziemców.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na: **[1]** nierzetelnym wprowadzaniu danych uczniów do SIO; **[2]** niezapewnieniu odpowiedniej liczby godzin języka polskiego w oddziałach przygotowawczych w II semestrze roku szkolnego 2021/2022; **[3]** nieaktualizowaniu dokumentu (*Innowacja*) stanowiącego podstawę nauczania języka polskiego.

OBSZAR

3. Nadzór pedagogiczny dyrektora Szkoły nad zajęciami dla uczniów cudzoziemców

Opis stanu faktycznego

3.1. Plany nadzoru pedagogicznego z lat szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 nie zawierały treści odnoszących się w sposób bezpośredni do kwestii kształcenia dzieci cudzoziemców, jednak zapisy planów nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2021/2022 i 2022/2023 obejmowały m.in. kontrole i monitorowanie prawidłowości realizacji zadań z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej i dostosowywania wymagań edukacyjnych do możliwości i potrzeb uczniów. W planie nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2022/2023 włączono edukację uczniów niebędących obywatelami polskimi do zakresu kontroli poprawności organizacji kształcenia specjalnego oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także dodano obszar kontroli w zakresie realizacji innych zadań wspierających uczniów niebędących obywatelami polskimi⁹². W dokumencie tym ujęto również propozycję

⁹¹ Dz. U. poz. 573.

⁹² W zakresie wykraczającym poza kształcenie specjalne i pomoc psychologiczno-pedagogiczną.

przeprowadzenia szkolenia Rady Pedagogicznej z zakresu doskonalenia kompetencji nauczycieli do pracy z uczniami przybyłymi zza granicy, w szczególności z Ukrainy.

Jak wskazała poprzednia Dyrektor Szkoły, w planach nadzoru pedagogicznego nie odnoszono się bezpośrednio do kształcenia dzieci cudzoziemców, gdyż dokumenty te dotyczyły nadzoru pedagogicznego nad nauczycielami, którzy prowadzili zajęcia dla wszystkich dzieci. Sposób uwzględniania potrzeb uczniów cudzoziemców ujmowany był w ramach prowadzonych działań na etapie ich realizacji.

W Szkole (w tym w klasach, do których uczęszczali uczniowie cudzoziemcy) dokonywano obserwacji prowadzonych przez nauczycieli zajęć dydaktycznych. W roku szkolnym 2020/2021 w klasach przygotowawczych odbyły się dwie obserwacje, w roku szkolnym 2021/2022 – trzy, zaś w roku szkolnym 2022/2023 – cztery (stan na 29 marca 2023 r.). W dokonywanych ocenach zwracano uwagę na generalne zasady dotyczące metodyki i merytoryki prowadzenia zajęć, w tym stopień realizacji podstawy programowej oraz wskazywanie celów lekcji i dokonywanie ewaluacji. Oceniano także stopień zrozumienia przez uczniów przekazywanych im treści i zadań (w tym stosowanie przez nauczyciela prostego języka oraz tłumaczenie pojęć), zaangażowanie nauczyciela w dbanie o prawidłowość językową i poprawną wymowę, stosowanie odpowiednich pomocy dydaktycznych oraz dostosowywanie poziomu trudności do możliwości uczniów. Część uwag odnosiła się bezpośrednio do pracy z uczniami niebędącymi obywatelami Polski.

Była Dyrektor Szkoły wskazała, że ze względu na potrzebę reagowania na nieoczekiwane sytuacje w Szkole i znaczące obciążenia, wynikające z wystąpienia epidemii COVID-19, wybuchu konfliktu zbrojnego w Ukrainie oraz długotrwałych braków kadrowych, nie udało się przeprowadzić wszystkich zaplanowanych obserwacji zajęć.

Z zaplanowanych do objęcia obserwacją prowadzenia zajęć w roku szkolnym 2020/2021 przez 20 nauczycieli, obserwacją objęto 15, z czego ośmiu w pełnym planowanym zakresie (przeprowadzono łącznie 27 z 40 zaplanowanych obserwacji). W roku szkolnym 2021/2022 zaplanowano obserwację sposobu prowadzenia zajęć przez 21 nauczycieli, z czego oceną objęto dziewięciu nauczycieli ujętych w planie i dwóch nauczycieli nieprzewidzianych w planie (łącznie 11 przeprowadzonych obserwacji). W dzienniku obserwacji odnotowano także przeprowadzenie trzech lekcji pokazowych. Do 29 marca 2023 r. w roku szkolnym 2022/2023 tą obserwacją objęto 12 nauczycieli (z zaplanowanych 20, z czego wobec jednego nauczyciela zrealizowano wszystkie zaplanowane obserwacje) i przeprowadzono 16 obserwacji.

(akta kontroli: tom I str. 31-33, 38-39, 40-47)

3.2. W planach nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2021/2022 oraz 2022/2023 odniesiono się do wniosków z nadzoru pedagogicznego prowadzonego w poprzednim roku szkolnym.

W pierwszym z ww. dokumentów na podstawie m.in. wniosków z nadzoru wyodrębniono cele na dany rok szkolny, obejmujące m.in.: 1) dostosowywanie i modyfikowanie procesu edukacyjnego i procesów wspomagania rozwoju i edukacji do indywidualnych potrzeb edukacyjnych uczniów oraz ich możliwości, w oparciu o obserwację, diagnozę środowiskową i analizę efektywności udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej; oraz 2) podniesienie jakości edukacji poprzez efektywną i skuteczną działalność edukacyjną.

W planie nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2022/2023 wskazano zaś bezpośrednio wnioski w nadzoru pedagogicznego realizowanego w poprzednim roku szkolnym, w tym m.in.: 1) ponowienie diagnozy potrzeb uczniów z zakresu problemów w sferze emocjonalnej, społecznej i fizycznej; oraz 2) kontynuowanie działań na rzecz budowania właściwych relacji społecznych i integracji uczniów.

Sformułowane w sprawozdaniu z realizacji nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2020/2021 zadania do realizacji w następnych latach szkolnych odnosiły się m.in. do potrzeby integracji środowiska szkolnego. Zrealizowane działania w tym zakresie zostały opisane w sprawozdaniu z działalności placówki w roku szkolnym 2021/2022. W okresie tym przeprowadzono serię spotkań zapoznawczo-integracyjnych oraz wspólne lekcje, zabawy i zajęcia, a także zorganizowano Festyn z Okazji Dnia Dziecka pod hasłem „Solidarni z Ukrainą”.

W badanym okresie w Szkole nie przeprowadzono kontroli/ewaluacji zewnętrznych w zakresie objętym niniejszą kontrolą NIK.

(akta kontroli: tom I str. 6, 37-47)

3.3. Realizowane w okresie objętym kontrolą programy profilaktyczno-wychowawcze obejmowały działania na rzecz integracji uczniów polskich i cudzoziemskich (w tym m.in. warsztaty i dyskusje kształtujące właściwe postawy, prace przybliżające wiedzę na temat krajów pochodzenia uczniów cudzoziemców oraz wzajemną pomoc uczniów w nauce języka polskiego), a także m.in. przeprowadzenie na lekcjach wychowawczych warsztatów o tolerancji (z naciskiem na różne narodowości).

Powyższe programy profilaktyczno-wychowawcze nie były modyfikowane w trakcie ich obowiązywania. Jak wyjaśnił Dyrektor Szkoły, działania dedykowane uczniom obcojęzycznym były z góry przewidziane z uwagi na prowadzenie w Szkole oddziałów przygotowawczych.

(akta kontroli: tom I str. 37, 40-47)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia sprawowany nadzór pedagogiczny nad zajęciami dla uczniów cudzoziemców.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi
Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

1. Zapewnienie zgodności danych ujmwanych w arkuszu organizacji Szkoły z danymi wykazywanymi w SIO.
2. Podjęcie skutecznych działań organizacyjnych w celu zapewnienia terminowego i rzetelnego wprowadzania danych identyfikacyjnych uczniów oraz danych dziedzinowych (np. informacji o podjęciu dodatkowej nauki języka polskiego) do SIO.
3. Gromadzenie dokumentacji osobowej uczniów cudzoziemców zgodnie z wymogami § 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.
4. Podjęcie działań organizacyjnych w celu zapewnienia odpowiedniej liczby godzin języka polskiego w oddziałach przygotowawczych zgodnie z wymogami § 16 ust. 9 rozporządzenia sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.
5. Dostosowanie do obowiązujących przepisów treści *Innowacji*.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, 12 lipca 2023 r.

Kontroler
Joanna Marczyk
Główny specjalista
kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Marcin Kaliński

.....
podpis

.....
podpis